

Stavovi odgojitelja o važnosti poticajnog okruženja

Marić, Matilda

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:287363>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-21**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

MATILDA MARIĆ

DIPLOMSKI RAD

**STAVOVI ODGOJITELJA O VAŽNOSTI
POTICAJNOG OKRUŽENJA**

Zagreb, rujan 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Zagreb)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Matilda Marić

TEMA DIPLOMSKOG RADA: Stavovi odgojitelja o važnosti
poticajnog okruženja

MENTOR: doc. dr. sc. Adrijana Višnjić Jevtić

SUMENTOR: Ivana Golik Homolak, mag. praes. educ., pred.

Zagreb, rujan 2021.

SADRŽAJ

Sažetak	4
Summary	5
Uvod.....	1
1. Okruženje u ustanovi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje	3
1.1. Unutarnje okruženje.....	3
1.2. Vanjsko okruženje	9
1.3. Uloga odgojitelja	10
2. Okruženje u jaslicama.....	11
3. Okruženje za inkluziju	12
4. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje	14
4.1. Poticajno prostorno- materijalno okruženje vrtića.....	14
4.2. Poticajno socijalno okruženje vrtića.....	15
5. Dijete kao sukonstruktor vlastitog okruženja.....	15
6. Empirijski dio rada.....	16
6.1. Cilj istraživanja.....	17
6.2. Opis uzorka	17
6.3. Hipoteze istraživanja	20
6.4. Instrument istraživanja	21
6.5. Rezultati istraživanja	21
6.6. Rasprava	44
Zaključak	47
Literatura.....	48
Prilozi.....	51
Izjava o izvornosti diplomskog rada	55

Sažetak

Odgojno-obrazovna uloga prostora neupitna je, a u Reggio pristupu on se prepoznaje kao treći odgojitelj. U ovom radu uređenje prostora promatra se kroz prizmu Nacionalnog kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje(2015), Kurikuluma za inkluziju (2003), Kurikuluma za jaslice (2005) i Kurikuluma za vrtiće (2006). Promišlja se o ulozi odgojitelja, ali i djece u aktivnom oblikovanju prostora. Danas su djeca sudionici u cjelokupnom odgojno obrazovnom procesu i kao takve ih treba poticati da iznose svoja mišljenja, a mi kao odrasle osobe koje rade i žive s njima, trebamo ta mišljenja uvažavati. Djeca su danas sve više orijentirana na provođenje vremena u unutrašnjem prostoru- i u obiteljskom i u institucijskom okruženju. Urbanizacija i brojne opasnosti kojima su djeca izložena, smanjile su dostupne prostore ali i vrijeme koje djeca provode vani što postaje dodatni izazov za odgojitelje.

Drugi dio rada čini istraživanje stavova odgojitelja vezanih za uređenje sobe dnevnog boravka u vrtiću. Kroz njega smo nastojali dobiti uvid u stavove i razmišljanja odgojitelja o okruženju vrtiću te njihovo viđenje sobe u kojoj rade u odgojno obrazovnoj ustanovi. Jedan dio istraživanja posvećen je sobama dnevnog boravka ispitanika koji su u praksi često u situaciji u kojoj trebaju pokušati prevladati neprimjerene prostorne i materijalne uvjete te unutar postojećih uvjeta kreirati okruženje primjereno igri i učenju djece rane i predškolske dobi. Različiti studijski programi na fakultetima koji obrazuju prvostupnike i magistre ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ne osiguravaju svima stjecanje svih potrebnih znanja, sposobnosti i vještina za tu zadaću. Istraživanje je ukazalo i na različite stavove ispitanika vezano uz materijalno okruženje u odgojno obrazovnim ustanovama.

Ključne riječi: okruženje, odgojno-obrazovna ustanova, odgojitelji, materijali.

Summary

The educational role of the space is unquestionable, and in the Reggio approach it is recognized as the third educator. In this paper, spatial planning is observed through the prism of the National Curriculum for Early and Preschool Education (2015), the Curriculum for Inclusion (2003) and the Curriculum for Nurseries (2005) and the Curriculum for Kindergartens (2006). The role of educators, but also children in the active design of space is being considered. Today, children are participants in the entire educational process and as such they should be encouraged to express their opinions, and we as adults who work and live with them, we need to respect those opinions. Today, children are increasingly oriented towards spending time indoors - both in the family and in the institutional environment. Urbanization and the numerous dangers to which children are exposed have reduced the available spaces but also the time that children spend outside, which becomes an additional challenge for educators.

The second part of the paper consists of researching the attitudes of educators related to the arrangement of the living room in the kindergarten. Through it, we tried to get an insight into the attitudes and thoughts of educators about the environment of the kindergarten and their view of the room in which they work in an educational institution. One part of the research is dedicated to the living rooms of respondents who in practice are often in a situation where they should try to overcome inappropriate spatial and material conditions and within the existing conditions create an environment suitable for play and learning of early and preschool children. The various study programs at the faculties that educate bachelors and masters of early and preschool education do not provide everyone with the acquisition of all the necessary knowledge, abilities, and skills for this task. The research also pointed out the different attitudes of the respondents regarding the material environment in educational institutions.

Keywords: environment, educational institution, educators, materials.

Uvod

Okruženje igra važnu ulogu u cjelokupnom razvoju djeteta rane i predškolske dobi. Pod okruženjem se u ustanovi ranog i predškolskog odgoja podrazumijevaju prostori sobe dnevnog boravka ali i ostali prostori u kojima djeca borave. Dijete nije kao nekad pasivni promatrač već aktivni sudionik sa svojim pravima i obvezama, vlastitim mišljenjima i osjećajima i kao takve ih treba uključiti u donošenje odluka. Pri uređenju prostora postoje različiti principi vezani uz poznate pedagoške koncepcije (Montessori, Waldorf, Reggio...).

Phillips (1999) uređenje po Montessori principu smatra onim po mjeri djeteta – materijali su prilagođeni veličinom i oblikom radi lakšeg manipuliranja, jednostavno strukturiran prostor, uredno i čisto okruženje, mogućnost nesmetanog kretanja kroz prostor. Najčešći materijal u takvim sobama je drvo i drveni predmeti koje, većinom, izrađuju samo odgojitelji. Reggio pedagogija okruženje smatra „trećim odgojiteljem“ – okruženje mora poticati susrete i komunikaciju djece s ostalim dionicima odgojno-obrazovnog procesa. Prostor mora biti pregledan te siguran za sva dječja istraživanja. Često se u takvim vrtićima nalazi namještaj koji su izrađivali roditelji i odgojitelji, zidovi su veseli, prozori veliki kako bi ulazila prirodna svjetlost. Rigatti (2000) navodi kako je cilj stvoriti prostor „na način koji integrira i potiče radoznalost djece... strukturiranjem poticajnih aktivnosti temeljenih na razvojnim potrebama“ (Rigatti, 2000, str. 9). Ako govorimo o Waldorf pedagogiji govorimo o učenju pomoću osjetila, koriste se samo prirodni materijali koje „djeca uz pomoć odgojitelja sami sakupljaju i vrednuju.“ (Bezić, str. 442) iz tog razloga se smatra da djeci ne treba puno igračaka, zagovara se učenje bez tehnologije. Pokušava se biti što bliži prirodi pa se proces učenja odvija u skladu s godišnjim dobima i tako se i uređuju prostorije. Waldorfske škole i vrtići nastoje imati vlastiti vrt kako bi djeca mogla naučiti sama raditi i vrednovati rad ruku i proizvode.

Nije važno o kojoj pedagogiji je riječ, važno je da su svi oni shvaćali važnost okruženja u kojem djeca borave i razvijaju se. Upravo zato je velika uloga odgojitelja kako bi djeci omogućili istraživanje, učenje raznim osjetilima te suradnju s djecom različite dobi. Kako bi znali kako osigurati dobar i kvalitetan prostor od velike

važnosti je poznavati dječje razvojne karakteristike, kao i uočavati interese djece kako bi prema tome mijenjali prostorno-materijalni kontekst.

1. Okruženje u ustanovi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

1.1. Unutarnje okruženje

„Poticajno okruženje“ riječi su koje se često primjenjuju kada se govori o uređenju soba dnevnog boravka. No, što je ono zapravo?

Prema Malnar, Punčikar, Štefanec, Vujičić (2012) „fizičko okruženje podrazumijeva raspored i uređenje prostora u kojima dijete boravi, ponudu materijala i sredstava koji su mu dostupni.“ (Malnar i sur. 2012, str. 5). Miljak (2000) pobliže objašnjava kako bi okruženje u vrtiću trebalo biti zanimljivije od onoga u obiteljskom domu. Dijete uvijek treba imati mogućnost nešto istražiti i zanimljivo učiniti jer okruženje treba odgovarati na interese sve djece u skupini i njihove trenutne mogućnosti. Također ih treba poticati na daljnja istraživanja i izgradnju dječjih teorija. Došen Dobud (2018) navodi kako do potiskivanja poticaja može doći ako ih prebrzo mijenjamo, te djeca ne mogu imati odgovarajuće reakcije na njih. Ako odgojitelji djeci ne osiguraju dovoljno vremena u kojem bi mogli istražiti postojeće poticaje već poticaje veoma brzo mijenja- djeca će reagirati neugodom i napetošću te će biti prikraćeni za moguće istraživanje i učenje.

Svaka soba dnevnog boravka ima centre aktivnosti, prema Hansen, Kaufmann, Burke Walsh (2006) ovo su najčešći:

- centar za likovno izražavanje
- centar za matematiku i manipulativne igre
- centar za građenje
- centar za glazbu
- centar za istraživanje prirode
- centar za početno čitanje i pisanje
- centar za igre pijeskom i vodom
- centar za obiteljske i dramske igre
- centar za igre na otvorenom.

Petrović-Sočo (2007) ističe kako djecu treba promatrati znalački te u skladu s time mijenjati prostorno-materijalni kontekst kako bi se potaknuo interes djece te organizirala nova iskustva za učenje. Centri aktivnosti trebaju biti odvojeni

namještajem (najbolje mobilnim), bučne centre trebalo bi smjestiti dalje od mirnih kako bi se djeca mogla bez ometanja koncentrirati na svoj rad. Centar za likovno izražavanje potiče djecu na istraživanje vlastite kreativnosti te razvijanje taktilnih sposobnosti. Neki od materijala koji se koriste su: papir, boje, škare, drvene bojice, kreda, tkanine, uvijek je dobro imati i prirodne materijale (lišće, pijesak). Materijali bi trebali biti na otvorenim policama kako bi djeca mogla dohvatiti sve što im treba, dobro je imati stare majice ili kute kako bi djeca zaštitila svoju odjeću. I roditelji mogu pomoći u nabavljanju materijala: kutije, gumbi, tkanine, časopisi, novine, grančice, konac, vuna... Taj centar potiče razvoj verbalne i neverbalne komunikacije, samopoštovanje, motoriku i intelektualne vještine. Centar za likovno izražavanje dobro je smjestiti blizu kupaonice kako bi djeca mogla koristiti vodu koja je potrebna za niz likovnih tehnika (akvarel, tempere, rad s glinom, slikanje prstićima i slično). Osim toga, služi za osamostaljivanje u pospremanju prostora i čišćenju korištenih materijala. Hansen i sur. (2006) navode kako centar za likovno izražavanje ima značajnu ulogu jer utječe na sva područja dječjeg razvoja:

- emocionalni: omogućuje izražavanje emocija, daje osjećaj moći
- tjelesni: razvija kontrolu fine motorike, potiče na tjelesno kretanje
- društveni: razvijanje samostalnosti, preuzimanje odgovornosti za materijale
- intelektualni: obogaćuje se rječnik, produljuje se razvoj koncentracije
- razvoj kreativnosti: poticanje različitog razmišljanja, izgradnja ljubavi prema kulturnom i umjetničkom naslijeđu.

Centar za matematiku i manipulativne igre mora biti prostran i udaljen od aktivnijih centara kako bi se djeca mogla koncentrirati. I ovdje materijali moraju biti na otvorenim policama, moraju biti čisti i cijeli. Prostor mora imati stolove i stolce te mora postojati mogućnost da se više djece igra istovremeno. Potrebni su materijali koje djeca mogu rastavljati i slagati – slagalice i male kocke. Djeca uče uspoređivati, usklađivati, računati i kategorizirati, osim toga, razvijaju se intelektualne sposobnosti, mali mišići i koordinacija očiju i ruku, kao i socijalne vještine.

Centar za građenje mora biti bogat kockama različitih veličina i oblika, pomoću njih djeca razvijaju matematičke vještine, šire vještine razmišljanja, povećavaju društvene vještine i uče rješavati probleme. Osim kocki mogu se dodati i automobili, kamioni, životinje, ljudi, razne figurice, sve što će pomoći djeci da razvijaju kreativnost i

koncentraciju. Što se tiče izgleda bilo bi dobro da je centar prostran kako bi djeca zajednički mogla stvarati kreacije, dobro je pod prekriti tepihom kako bi djeci bilo udobnije jer djeca u tom centru najčešće grade sjedeći na podu. Tepih služi za prigušivanje buke koju drvene i plastične kocke mogu stvarati. Često se smješta uz centar za obiteljske i dramske igre jer su oba centra vrlo aktivna i bučna te postoji mogućnost posuđivanja rekvizita i materijala. Hansen i sur. (2006) navode kako centar za građenje treba biti bez svrhe kako bi se omogućila kontinuirana gradnja bez rušenja. Kocke moraju biti izložene na otvorenim policama, slični oblici i veličine trebaju se grupirati zajedno, polica treba biti označena kako bi djeca znala gdje kocke stoje. Neki od utjecaja na razvojna područja:

- razvoj govora: davanje imena strukturama, opisivanje, planiranje gradnje
- razvoj društvenih vještina: djeca rade paralelno promatrajući drugo dijete ili zajednički dogovaranjem
- priroda i matematika: usvajanje znanja o veličini, težini, jednakosti, pokušaju i pogreškama
- razvoj motoričkih vještina: razvoj malih i velikih mišića, razvijanje koordinacije i okretnosti ruku.

Centar za glazbu služi kako bi smirio, utješio ili razveselio djecu. Važno je razmisliti koje pjesmice puštamo djeci jer one trebaju zadovoljavati interes djece, a ne biti pozadinska buka koja djecu može ometati u igri. Neki od materijala koji se koriste su: zvečke (kutije s rižom, prirodni materijali), žičani instrumenti (gumene trake, kutije, cijevi), udaraljke (kocke, brusni papir, bilo što što lupa), puhački instrumenti (plastične boce, cijevi). Ako se posjeduju pravi instrumenti, držati ih u zatvorenom ormaru te davati na korištenje samo kada je potrebno. Instrumente treba vaditi samo kada je glazba u središtu zanimanja jer zvuk instrumenata može ometati djecu u drugim aktivnostima.

Jedan od načina uređenja centra za istraživanje prirode je kao izložbeni prostor namijenjen istraživanju prirodnih bogatstava. Centar može poslužiti kada obrađujemo godišnja doba, magnetizam, voda i slično. Istraživanje prirode trebalo bi se odvijati blizu prozora kako bi djeca mogla istraživati sjene te uzgajati sadnice, brinuti o lončanicama – zalijevati ih i negovati. Treba sadržavati stol, postolje ili kutije koje će služiti za izložbu svakojakih predmeta koje djeca pronađu i pozele

proučavati, dobro je imati police s naljepnicama kako bi djeca znala uzeti materijale i vraćati ih na mjesto. Neki od materijala koji mogu poslužiti: akvarij, vaga, baterije, kantice, svijeće, ljepilo, oruđe za vrt, povećalo, ključevi i brave, kliješta, kamenje, kavezi, spužve itd. U nabavljanju materijala mogu sudjelovati i roditelji i djeca s odgojiteljima.

Centar za početno čitanje i pisanje je miran centar s tepihom, jastucima, mekim stolcima, koji treba biti udaljen do bučnih centara. Centar može biti podijeljen u manje centre: dio za pisanje, knjižnica, izrada knjiga, slušanje. Prostor za pisanje treba imati razne olovke, flomastere, bojice i papir tako da djeca mogu birati. Prostor knjižnice treba biti udoban (jastuci, trosjed, jastuci), knjige trebaju biti izložene i opisivati različite teme te imati kombinaciju knjiga – od jednostavnijih do složenijih. Dio za izradu knjiga djecu potiče da o sebi razmišljaju kao o autorima, tu se mora nalaziti puno papira, spajalica, bušilica za papir i svega ostalog za izradu knjiga. Bilo bi dobro imati računalo kako bi djeca naučila tipkati po tipkovnici. Sve knjige koje djeca naprave trebaju biti izložene u knjižnici. Slušanje treba biti opremljeno tako da djeca mogu slušati priče i istovremeno je čitati, mogu se slušati priče iz različitih kultura kao i tradicionalne pjesme.

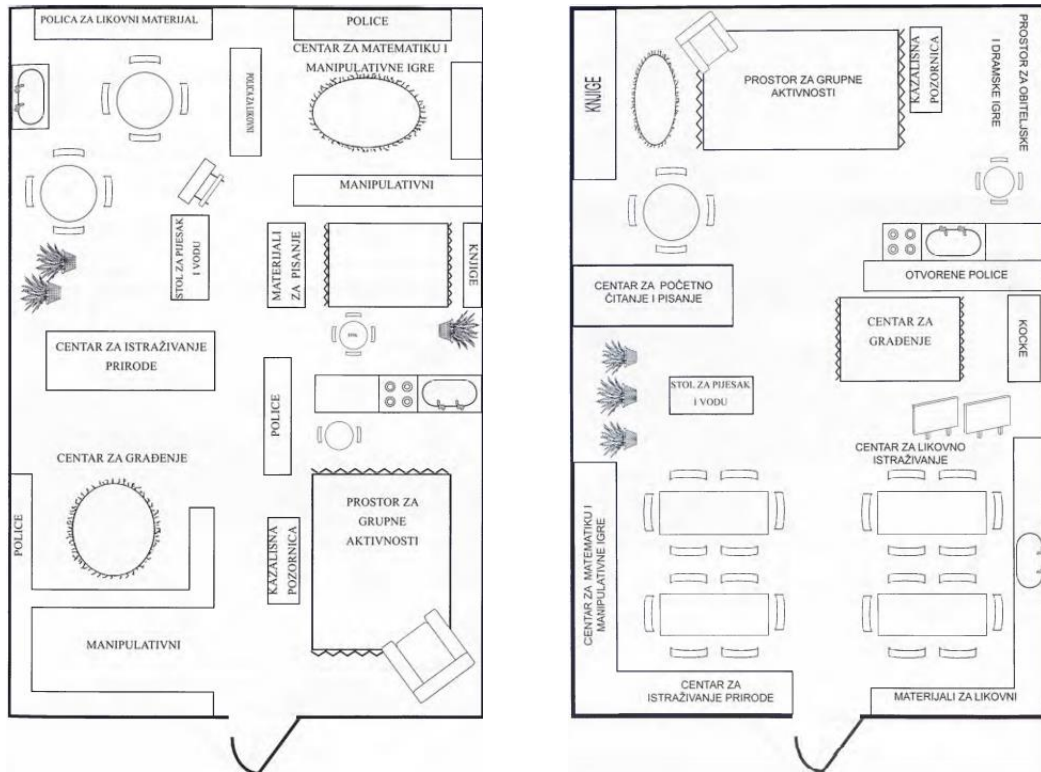
Centar za igre pijeskom i vodom vrlo je živahan prostor, kako u vanjskom prostoru vrtića, tako i u unutarnjem. Neki od potrebnih materijala su: četke, kantice, pluto, posuđe, lijevci, mjerne šalice, kamenje, vage, spužve, štapiće... Važno je imati zaštitnu odjeću te upozoravati djecu na često pranje ruku i izbjegavanje diranja očiju. igre s pijeskom i vodom trebale bi biti blizu tekuće vode. Važno je da tamo imamo podlogu koja se lako čisti, npr. pločice, od materijala su bitne posudice raznih oblika kako bi djeca mogla istraživati te nešto s čime djeca mogu pospremiti za sobom (metlica, krpe...). Ovaj centar pridonosi socijalizaciji, suradnji, komunikaciji, a ima i relaksirajući utjecaj. Djeca mogu učiti o važnosti održavanja pijeska urednim i kako ga zaštititi, kao i o važnosti vode za cijeli svijet i sve ljude na njemu. Pri uređivanju prostora za igre s vodom potrebno je da djeca imaju rezervnu odjeću, bazen ili kadica moraju biti dovoljno veliki kako bi se moglo igrati više djece. Mora biti stabilna i visoka kako ne bi pala na djecu te kako bi omogućila prirodno držanje djece.

Centar za obiteljske i dramske igre obično se smješta u kut blizu centra za građenje. Kut je pogodan jer nije prometan i djeca se mogu neometano igrati, skrivena od

ostale djece iz ostalih centara. Važno je da bude ograđen preprekama kako bi spriječilo djecu koja nisu uključena u dramsku igru da ometaju. Osim toga, pružit će djeci privatnost, ali i biti dovoljno otvoren kako bi pozivao djecu na igru. Namještaj treba biti dovoljno nizak kako bi odgojitelj u svakom trenutku mogao vidjeti što djeca rade. Neki od osnovnih materijala su: kostimi, materijali za čišćenje, materijali za pripremu hrane, gumbi, krune, odjeća, stari telefoni, stari volan, ogledalo, papirnati ubrusi, lonci, zdjele, kutije od cipele i slično. Roditeljski sastanci se mogu iskoristiti za zajedničku izradu materijala i kostima, kao i obavijesti koji materijali su potrebni.

Centar za igre na otvorenom mogu pružiti uočavanje vremenskih promjena, tako se mogu povezati aktivnosti u centru za istraživanje prirode i igre na otvorenom. To je samo jedan od načina povezivanja unutarnjeg i vanjskog prostora. Djeca mogu vani pronaći materijale koji će im trebati za igre u sobi dnevnog boravka, npr. žirevi, češeri i slično. Osim što se djeca vole igrati vani, zdravo je udahnuti svježi zrak te korištenje mišića. Najvažnije je da je prostor siguran te da su stvari koje djeca žele unijeti u sobu, sigurne kako se djeca ne bi porezala ili na neki drugi način ozlijedila.

Svi navedeni centri u sebi moraju sadržavati poticaje koji su djeci lako dostupni te koji odgovaraju njihovim interesima. Kako bi se djeca osjećala ugodno, trebaju imati ladice na kojima su napisana njihova imena i fotografije za njihove osobne stvari. Dobro ih je smjestiti blizu ulaznih vrata u sobi dnevnog boravka te mogu služiti za odlaganje prijelaznih objekata da djeca znaju gdje ih mogu naći i tamo sama pospremiti. Služe i za odlaganje jastučnica i stvari koje su djeci potrebne za spavanje. Hansen i sur. (2006) prikazuju dva tlocrta dobro isplanirane sobe dnevnog boravka:

Slika 1. i 2. Prikazi dobro organizirane sobe dnevnog boravka (Hansen i sur., 2006, str. 109,110)

Osim centara aktivnosti, socijalne interakcije, su važan faktor poticajnog okruženja. Hansen i sur. (2006) navode i sobu za roditelje važnom za razvoj djece, tamo roditelji mogu dobiti informacije o djeci, razgovaraju s članovima tima, pomognu pri aktivnostima, neki čak mogu biti suradnici u procesu. Važno je da djeca uoče pozitivnu komunikaciju među svima u vrtiću, bilo to kroz jutarnje pozdrave te dijeljenje informacija kada se dođe po dijete, kutić za roditelje, pisani razgovor ili nešto drugo. To je suprotno od onoga što vidamo u praksi, najčešće se koristi „kutić za roditelje“ gdje se mogu pročitati sve važne informacije vezano za organizaciju rada. Za individualne informacije i razgovore s roditeljima koriste se sobe predviđene sastancima odgojitelja.

1.2. Vanjsko okruženje

U današnje vrijeme djeca su sve više pred računalima, šetaju po trgovinama ili se igraju u igraonicama, kao da se zaboravlja da je vanjsko okruženje odličan način za poticanje kreativnosti i otkrivanja kod djece. Realnost je da mnogi vrtići nemaju veliko dvorište s raznim spravama i materijalima, no Cols napominje kako se „priroda može naći i u blizini malene fontane ili u parku, uz neki trg na kojem se uvijek nešto događa.“ (Cols, 2010, str. 6). To bi značilo da je važno da odgojitelji vide poticaje oko sebe, čak i kada nisu okruženi „bogatim“ uređenjem dvorišta u vrtiću. Važno je omogućiti djeci da se upoznaju s prirodom u svim godišnjim dobima sa svim promjenama koje se događaju. Ponekad je dvorište jedino mjesto gdje se grupe isprepliću što otvara mogućnost za interakcije s djecom različite dobi-starijima i mlađima od njih samih kao i mogućnost stvaranja prijateljstava s djecom iz drugih grupa, često temeljeno na sličnim interesima. Interakcije, naročito sa starijom ili kompetentnijom djecom potiču bogaćenje vokabulara, usložnjavanje rečenica, izgradnju socijalnih kompetencija i poticaj su kognitivnom razvoju. Druženje ujedno kod djece razvija i osjećaj pripadništva (svojoj grupi, svom vrtiću). Priroda, sama po sebi, neoblikovana odgojiteljskim uplivom osim u smislu sigurnosti, okruženje je koje svojom raznolikošću i bogatstvom omogućava djeci da zadovolje sve svoje potrebe - „da budu samostalna, vješta, uspješna i da iskušavaju vlastite granice.“ (Martinović, 2015, str. 35). Ona utječe na sva razvojna područja djeteta: socioemocionalni razvoj, govor i stvaralaštvo, istraživanje, spoznajni razvoj kroz osvještavanje prostora, predmeta i prirodnih događaja oko njih samih, tjelesni razvoj – trčanje, skakanje, preskakivanje i slično. Sve to potiče na razvoj zdravih navika i stila života. Cols (2010) također navodi kako vanjsko okruženje vrtića može biti savršeno mjesto za uočavanje detalja kao i učenje pravila u prometu, način prelaženje ceste te kako hodati ulicom. To znači da djeca u prirodi usvajaju navike i znanja koja će ih pratiti kroz cijeli život. Važno je djecu naučiti o očuvanju prirode, a to nije dovoljno samo razgovorom u zatvorenim prostorijama, djeca trebaju vidjeti i osjetiti prirodu, istraživati kako biljka raste, mirisati razno voće i povrće, uočavati vrijedan rad malih mrava. Bogata iskustva koja će djeca dobiti aktivnim boravkom u prirodi i izgradnjom emotivnog odnosa s njom, oblikovat će od njih djecu, a kasnije i

ljude koji ne zagađuju okoliš i koji shvaćaju važnost očuvanja prirode, što je danas i više nego potrebno.

1.3.Uloga odgojitelja

U izgradnji takvog poticajnog okruženja uloga odgojitelja je višestruka. Njihovo praćenje i poznavanje djece utjecat će na način razmještanja centara aktivnosti kao i ponudu poticaja, njihovu organizaciju i količinu. Odgojitelji su u aktivnostima pomagači koji moraju znati kada je vrijeme za proširenje i unaprjeđenje igre. Na njima je da osmisle prostor koji će djecu poticati na razmišljanje, istraživanje, kreativnost. U takvom prostoru dijete će biti u mogućnosti učiti samostalno ili u suradnji s drugom djecom kroz pripremljene ili postojeće materijale.

Mlinarević (2004) navodi kako se od odgojitelja očekuje da: „pripremi aktivnosti i materijale kojima se potiču različiti stupnjevi sposobnosti, osigura da okružje bude sigurno, dopusti djetetu da upotrebljava predmete i isprobava na nov, neuobičajen način...” (Mlinarević, 2004, str. 116). Isenberg i Jalong (1997) navode pet jasnih kriterija o dizajniranju prostora usmjerenih na dijete:

1. Način kojim okruženje šalje poruku o djetetovu željenom ponašanju, mogućnost korištenja ponuđenih materijala – prostor mora biti prikladno strukturiran te olakšavati slobodu kretanja i kreativnu ekspresiju.
2. Lakoća nadgledanja dječjih aktivnosti – odgojitelji su u mogućnosti nadgledati više dječjih aktivnosti kako bi podržavao pozitivna nastojanja te zadovoljio dječje potrebe.
3. Dostupnost materijala – otvorene police, lako dohvatljive igračke, mogućnost kreativnog rješavanja problema, razmjena materijala.
4. Vođenje perspektivom djece – zapamtiti kako odrasli i djeca različito vide prostor, uvijek se voditi dječjom perspektivom.
5. Nesmetano kretanje prostorom – djeca su u mogućnosti slobodno se kretati prostorom što smanjuje mogućnost konflikata, povećava sigurnost.

Kako bi se ti kriteriji ostvarili važno je da odgojitelji poznaje i razumije djecu, Došen Dobud (2018) smatra kako je imperativ djelovanja odgojitelja shvaćanje dječjih

motiva, razvojnih potreba i emocija, kao i poticanje njihovih akcija. Hansen i sur. (2006) navode što odgojitelji moraju činiti kako bi ostvarilo takvo okruženje:

- razumjeti razvoj djeteta
- provoditi određeno vrijeme promatrajući djecu kako se igraju
- planirati grupne i individualne zadatke
- osiguravati promjenjiv, prilagodljiv prostor
- poštivati djecu i cijeniti njihove ideje
- ohrabrivati djecu da rješavaju vlastite probleme
- postavljati problemska pitanja
- omogućiti roditeljima aktivno sudjelovanje u programu.

2. Okruženje u jaslicama

Kada govorimo o okruženju u jaslicama prvo treba govoriti o sigurnosti. Stokes Szanton (2005) podsjeća kako nikada ne smijemo pretpostaviti kako djeca jasličke dobi nešto ne mogu. Oni su radoznali i pokretni, žele sve istražiti pa je zato sigurnost prostora najbitnija. Važno je da nema mjesta gdje bi se mogli zaglaviti te da ne mogu otpuzati negdje gdje ih ne vidimo, potrebno je provjeriti jesu li igračke premalene jer će ih djeca stavljati u usta jer je to način na koji istražuju okolinu i svijet. I najmlađa djeca imaju želju za kretanjem pa je važno osigurati im dovoljno prostora premještanjem namještaja. Namještaj bi trebao biti čvrst i pričvršćen kako se ne bi srušio, igračke trebaju biti nisko kako bi ih djeca mogla dohvatiti. Što se tiče plišanih igračaka, treba paziti da su od kvalitetnog nezapaljivog materijala jer ih djeca mogu lako potrgati, dijelovi ne smiju biti lijepljeni već čvrsto sašiveni kako ih djeca ne bi mogla otrgnuti i progutati. Plišane igračke, upravo zbog dječje navike guranja predmeta u usta, redovito treba mijenjati i prati, također ih treba provjeravati kako bi na vrijeme uočili ako djeca krenu trgati male komade. Drvene igračke su odličan način dječjeg učenja, ali je važno da su neoštećene, kako se djeca ne bi upiknula ili porezala.

Vanjski prostor je isto važno osigurati tako da odvojimo prostor koji će biti namijenjen djeci jasličke dobi (pogotovo za djecu koja su još u fazi puzanja) treba im osigurati površine na kojima mogu sigurno puzati, čvrste i sigurne predmete uz koje

se mogu podizati i dovoljno poticajne dodatke u prostoru koji će ih poticati na kretanje.

Svakodnevno treba provjeravati sigurnost opreme, paziti da nema stakla ili smeća, maknuti biljke koje su toksične u bilo kojoj fazi rasta. Najvažnije je da budno pratimo djecu i njihove akcije i aktivnosti te da im vlastitim primjerom pokažemo siguran način igre.

3. Okruženje za inkluziju

Daniels i Stafford (2003) navode kako soba treba biti uređena kako bi se sva djeca mogla uključivati u aktivnosti. Moramo paziti na sljedeće:

- raspored
- davanje naputaka
- vrste zadataka
- oblike ponašanja
- organizaciju
- materijale
- osjetilne, senzorne potrebe.

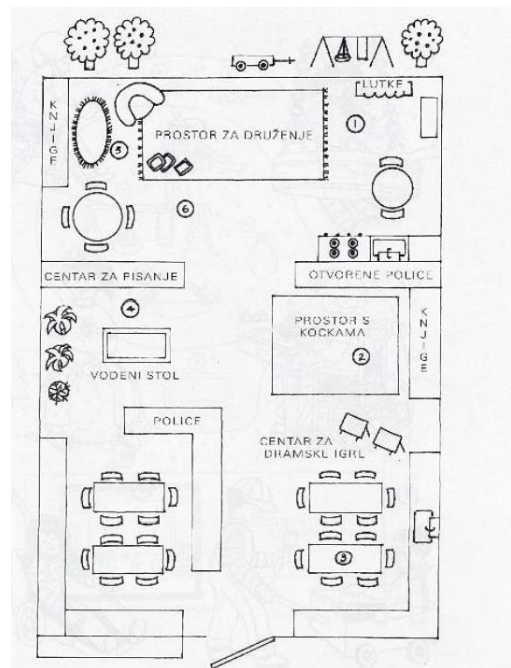
Nije svaki namještaj za djecu s teškoćama u razvoju isti, ovisno o kojoj je teškoći riječ. Važno je da svi koji rade u vrtiću budu upoznati sa situacijom kako bi olakšali djetetu život u vrtiću. Jedan od primjera koji autori navode su različiti načini sjedenja, kako bi dijete samo biralo gdje mu je najlakše sjediti:

- stolice s ručkama
- meka sjedišta (jastuci)
- klupe koje mogu poslužiti i kao stolovi
- sjedenje na podu
- potporni jastuci za djecu koja imaju slabe mišiće, leđa i trup (stolice s remenčićima ili one s pričvršćenim razdjelnikom koji omogućuje da djeca koja imaju slab tonus mišića ne klize sa stolice tijekom sjedenja).

Od ostalog namještaja treba pripaziti da su radne površine i vodoravne (stolovi i klupe) i okomite (ploče, zidovi), te da im djeca mogu samostalno prići. Materijali

trebaju veličinom odgovarati djeci koja se nalaze u grupi, pri sjedenju dječja stopala trebaju biti na podu, ploča stola u visini dječjih grudi ili iznad struka. Vješalice, umivaonici, zahodi i čaše - moraju biti nadohvat ruku kako bi djeca s teškoćama u razvoju postepeno učila biti samostalna.

Ovisno o kojoj je teškoći riječ, izbor materijala može se mijenjati – moraju potkrijepiti četiri osnovna područja razvoja (socijalno-emocionalni, tjelesni, komunikaciju i spoznajni razvoj). Idealni materijali nude otvorene mogućnosti za rad i igru – plastelin, glina, boja, kocke.

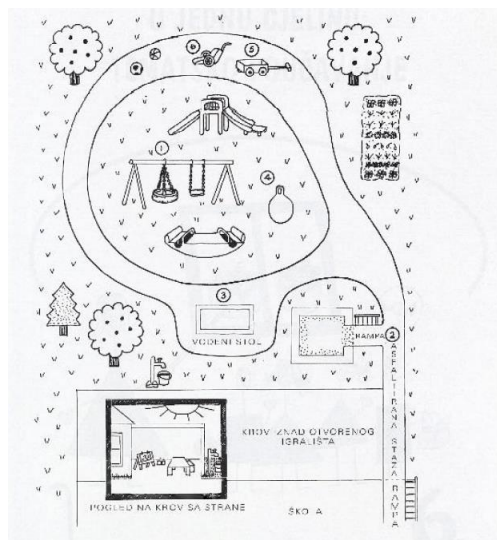

Slika 3. Adaptacije u unutrašnjem prostoru (Daniels i Stafford, 2003, str. 88)

Slika 4. Primjer unutarnjeg prostora (Daniels i Stafford, 2003, str. 89)

Slika 5. Adaptacije u vanjskom prostoru (Daniels i Stafford, 2003, str. 90)

Slika 6. Primjer vanjskog prostora (Daniels i Stafford, 2003, str. 91)

4. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

4.1. Poticajno prostorno- materijalno okruženje vrtića

Prostorno okruženje glavni je izvor učenja djece jer ona uče aktivno te surađujući s drugom djecom i odraslima. Razvoj i učenje djeteta je holističko, tj. integrirano pa se aktivnosti ne dijele po područjima određenih metodika. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015) naglašava važnost promišljenih materijala koji će djecu poticati na otkrivanje i rješavanje problema te postavljanje hipoteza, eksperimentiranje i konstruiranje znanja. Djeca su različitih razvojnih mogućnosti pa trebaju imati dostupan izbor različitih materijala koji će ih poticati na socijalne interakcije. Kao važna stavka navodi se multisenzorično učenje, odnosno poticanje djece na „istraživanje i angažiranje različitih senzoričkih modaliteta (istraživanje tekstura, mirisa, zvukova, tonova, melodija, pokreta i sl.).“ (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, NN br. 05/2015, čl. 5.1.). Vrlo je važno da je prostor organiziran tako da se svako dijete osjeća dobrodošlo i ugodno, kao obiteljski dom.

4.2. Poticajno socijalno okruženje vrtića

Kada govorimo o okruženju u vrtiću, važno je napomenuti da to nisu samo materijali i centri aktivnosti. Ako želimo imati poticajno okruženje moramo raditi na odnosima punim poštovanja te ostvarivati recipročnu komunikaciju sa svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa. Djeca uče po modelu što znači da vide kako odgojitelji komuniciraju s roditeljima, stručnim timom, drugim odgojiteljima i svima koji se u nekom trenutku nađu u dječjem vrtiću. Djeca nas promatraju i usvajaju oblike ponašanja aktivnim imitiranjem, usvajaju pozitivne i negativne navike, ponekad nismo ni svjesni da dijete uči od nas, odnosno da to prenosimo djetetu. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje navodi kako se „suradnja odgojitelja međusobno te odgojitelja s drugim stručnim djelatnicima vrtića izravno se odražava na kvalitetu komunikacije i suradnju djece koja je potrebna za stjecanje njihovih socijalnih, intelektualnih i drugih iskustava, i izgrađivanje socijalne kompetencije.“ (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, NN br. 05/2015, čl. 5.1.). Okruženje treba poticati na raspravu, razmjenu ideja i znanja, razumijevanje te zajedničko učenje. Svako dijete se cijeni i poštuje te se uvažavaju njihove želje i potrebe. Sve to će dovesti do autonomije i emancipacije djece, kao i do porasta samopouzdanja, preuzimanja inicijative te odgovornog ponašanja prema svima.

5. Dijete kao sukonstruktor vlastitog okruženja

Prijašnja doživljavanja djeteta se uvelike razlikuju od današnjih, nekada se djecu smatralo bespomoćnima i smatralo se kako trebaju odraslu osobu koja će ih voditi kroz sve. U vrtiću se smatralo da odgojitelji vodi aktivnosti, a dijete ga prati i sluša. Smatralo se da su sva djeca jednaka. Danas se shvaća kako su djeca sposobna sama razmišljati, voditi aktivnosti, biti puno više od pasivnog promatrača, ono je kompetentno, snažno biće koje proaktivno djeluje na svoje okruženje jer je dijete primarni korisnik okruženja ustanove ranog i predškolskog odgoja. Što se tiče organizacije prostora, dijete treba biti glavna inspiracija pri čemu odgojitelji trebaju shvaćati kako prostor treba „djetetu pružiti dojam avanture u kojoj će ono testirati svoju kognitivnu i fizičku koordinaciju i razvijati svoju samostalnost.“ (Malašić,

citirano prema Dudek, 2005). Prostor treba zadovoljavati prirodno učenje djeteta, a to je integrirano -aktivnosti se ne dijele po područjima koja pripadaju određenim predmetnim područjima. Dijete komunicira s prostorom pa je važno da mu je on podređen. Dijete treba predstavljati polazišnu i centralnu točku pri uređenju prostora. Kako bi dijete razvilo autonomiju važno je uvažavati njegova mišljenja, te mu, kad god je to moguće, prepustiti donošenje odluka. Promatranjem i praćenjem djece saznat ćemo što vole, a što ne te tako prilagođavati prostor. Ako dijete pokazuje interes za nečime ostavljamo te materijale, iako smo možda isplanirali drugačije. Slunjski (2008) spominje hodnike koji su često zaboravljeni, a puni su potencijala za iskorištavanje. Tamo se mogu provoditi razne aktivnosti u koje se mogu uključiti djeca iz različitih grupa, što dovodi do socijalnih interakcija starije i mlađe djece. Postavljanje poticaja u hodnik pruža djeci slobodu kretanja, omogućava druženje i suradnju, te potiče djecu na samostalnost. Slunjski (2008) potiče autonomiju djece kroz neplanirane aktivnosti gdje će djeca opažati svim osjetilima kroz samoinicirane aktivnosti. Aktivna uloga djece u stvaranju primjerenog i poticajnog okruženja ne umanjuje ulogu odgojitelja već ju čini kompleksnijom. Odgojitelji prate djecu, dokumentiraju, oni su aktivna podrška, pružaju pomoć kad je ona potrebna, postavljaju poticajna pitanja i usmjeravaju dječja istraživanja. Djeci je važno da su odgojitelji vodiči, da osjećaju da je blizu njih ako im nešto zatreba, „kada si djeca osvijeste da je odrasla osoba uvijek uz njih, potpuno u vezi s njima, oni to ne zaboravljaju.“ (Lemajić, Stojanac, Vukašinović, 2019, str. 172).

6. Empirijski dio rada

U prvom dijelu rada iznesen je teorijski pogled na uređenje sobe dnevnog boravka u ustanovi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje te su u skladu s time objašnjene uloge odgojitelja i načini sudjelovanja djece u njezinom uređenju. Kroz istraživanje se nastojalo steći uvid u to kako odgojitelji promišljaju o uređenju sobe dnevnog boravka u vrtiću i koliko je to u skladu sa sobom u kojoj rade.. Pretpostavljeno je da odgojitelji uređuju sobu u kojoj rade u skladu s vlastitim znanjima, iskustvom i stavovima. S obzirom na ograničenja ulaska u vrtiće zbog pandemije Corona virusom upitnik je odgojiteljima podijeljen on-line. Takav način distribucije upitnika ostavlja mogućnost različitog razumijevanja pitanja koje bi u

situaciji anketiranja uživo bilo izbjegnuto. Također, on line anketiranje ne pruža jednaku mogućnost svim odgojiteljima da participiraju u istraživanju jer nemaju svi pristup internetu i mreži na kojoj je anketa bila postavljena.

6.1. Cilj istraživanja

Za potrebe izrade diplomskog rada provedeno je istraživanje čiji je cilj bio utvrditi razlike u percepciji ispitanika o uređenju sobe dnevnog boravka u vrtiću ovisno o dobi i stupnju obrazovanja ispitanika.

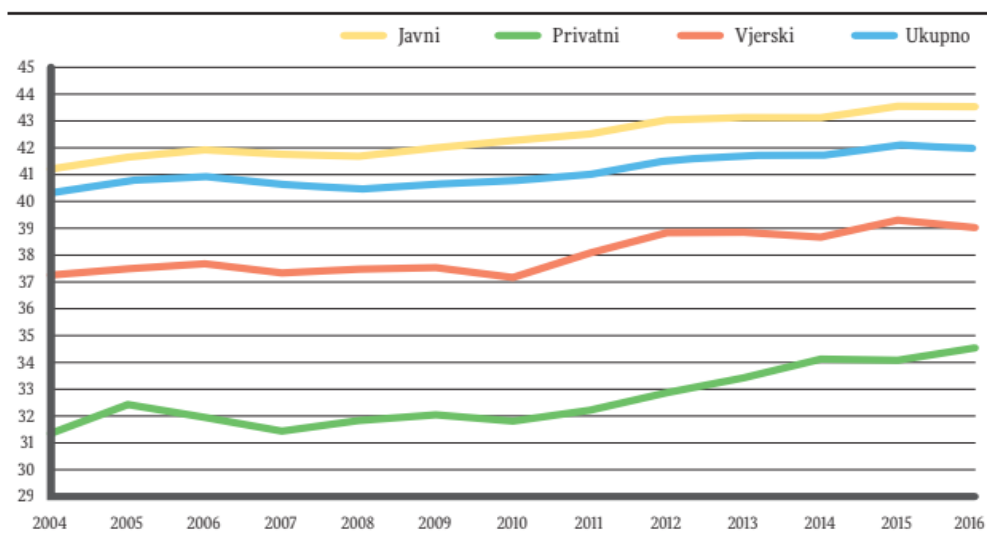
6.2. Opis uzorka

U istraživanju je sudjelovalo 102 odgojitelja (N=102), više od polovice ispitanika ima između 20 i 30 godina (51%). U tablici 1. vidimo kako 22,5% ispitanika ima između 31 i 40 godina, 13,7% između 41 i 50 godina, a najmanje ispitanika ima više od 51 godinu (12,7%).

Dob ispitanika	Frekvencija (f) N=102	Postotak %
20-30	52	51
31-40	23	22
41-50	14	13,7
Više od 51	13	12,7

Tablica 1. Dob ispitanika

Za usporedbu prilažemo grafikon iz kojeg se vidi dobna struktura zaposlenih u dječjim vrtićima 2016.

Slika br. 1 Prosječna dob zaposlenih odgojitelja u RH prema osnivačima dječjih vrtića 2004. – 2016.¹

Stupanj obrazovanja ispitanika

61,8% ispitanika je završilo preddiplomski studij, 36,3% ima završen diplomski studij, a najmanje ispitanika je sa završenom srednjom školom pedagoškog/medicinskog ili drugog usmjerenja: 2% (Tablica 2). Ti podaci odgovaraju stanju u praksi jer 2016. godine samo 4,9% odgojitelja nema visoko obrazovanje, razlog tome je što u Hrvatskoj postoji mogućnost visokog obrazovanja od 1968. godine. Zaposlenici koji su zatečeni u rednom odnosu sa srednjom stručnom spremom, zadržavaju se u radu do odlaska u mirovinu. No, u radni odnos se od 1997. godine primaju samo odgojitelji s preddiplomskim studijem (stručnim ili znanstvenim). Kada je donesen *Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi* gdje je propisano da odgojitelji moraju imati višu stručnu spremu.

¹ Izvor podataka: Dobrotić, Matković, Menger: Analiza prisupačnosti, kvalitete, kapaciteta i financiranja sustava ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj (2018)

Stupanj obrazovanja	Frekvencija (f) N=102	Postotak %
Srednja škola pedagoškog/medicinskog ili drugog usmjerenja	2	2
Preddiplomski studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	63	61,8
Diplomski studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	37	36,3

Tablica 2. Stupanj obrazovanja ispitanika

Mjesto stjecanja obrazovanja ispitanika

Ispitanici su obrazovanje stekli u različitim gradovima, a najviše je onih koji su obrazovanje stekli u Zagrebu (56,9%) (tablica 3).

Mjesto	Frekvencija (f) N=102	Postotak %
Zagreb	58	56,9
Rijeka	10	9,8
Petrinja	7	6,9
Čakovec	6	5,9
Pula	6	5,9
Zadar	3	2,9
Slavonski Brod	2	2
Split	2	2
Mostar	3	2,9
Osijek	4	3,9
Nije završen studij	1	0,1

Tablica 3. Mjesto stjecanja obrazovanja

Radno iskustvo ispitanika

Radni staž	Frekvencija (f) N=102	Postotak %
Manje od 10 godina	64	62,7
11-20	19	18,6
21-30	14	13,7
Više od 31	5	4,9

Tablica 4. Radno iskustvo ispitanika

Više od polovice ispitanika (62,7%) navodi kako im je radno iskustvo manje od 10 godina, 18,6% od 11 do 20 godina radnog iskustva. 13,7% ispitanika pripada skupini koja ima radno iskustvo 21-30 godina, dok najmanji broj ima više od 31 godinu radnog iskustva, što se podudara s podacima iz grafa Dob ispitanika. Najviše ispitanika je s nižim radnim iskustvom što je očekivano zbog načina provedbe ankete, a to je online putem (tablica 4).

6.3. Hipoteze istraživanja

Prema cilju istraživanja postavljene su sljedeće hipoteze:

1. Odgojitelji u dobi 41-50 i oni koji imaju više od 51 godinu, smatraju kako nije važno primjenjivati računalo u radu s djecom.
2. Odgojitelji sa srednjom stručnom spremom ne nude djeci igre vodom u unutrašnjem prostoru.
3. Odgojitelji, neovisno o dobi i obrazovanju, prate dječje interese kako bi prilagodili sobu dnevnog boravka.
4. Odgojitelji, neovisno o dobi i obrazovanju, smatraju kako su dužni osigurati primjeren materijal za svu djecu.

6.4. Instrument istraživanja

Metoda korištena u ovom istraživanju je upitnik. Instrument se sastojao od ankete koju su odgojitelji ispunjavali online. Situacija u kojoj se nalazimo već dvije godine razlog je online provedbi, covid-19 onemogućio je odlaske u vrtić za provedbu ankete pa je najsigurnija opcija bila online upitnik. Također je to mogućnost da se obuhvate odgojitelja sa šireg područja, ne samo Zagreba. Anketa je objavljena u Facebook grupama: *Učiteljski fakultet (Sveučilište u Zagrebu), Didaktika u dječjim vrtićima* te poslana vrtićima koji surađuju s Učiteljskim fakultetom. Provedena anketa sastoji se od 29 pitanja od kojih je prvih 13 ispitivalo stavove odgojitelja o uređenju sobe dnevnog boravka u vrtiću, a preostalih je 11 bilo okrenuto procjeni sobe u kojoj odgojitelj radi. Uz pitanja vezana uz istraživanje prikupljen je i dio demografskih podataka za koje se smatralo kako bi mogli imati utjecaj na temu istraživanja – dob, koji je studij završen, mjesto gdje je završen studij, radni staž u odgojno-obrazovnim institucijama, naziv kolegija u kojem su stekli potrebna znanja o uređenju sobe dnevnog boravka u vrtiću. Istraživanje je provedeno u razdoblju od 12. srpnja do 09. kolovoza 2021. godine.

6.5. Rezultati istraživanja

Slijede rezultati provedenog istraživanja, za početak popis kolegija u kojem su ispitanici slušali o uređenju sobe dnevnog boravka zapisanog u obliku frekvencija i postotaka.

Naziv kolegija u kojem su ispitanici slušali o uređenju sobe dnevnog boravka	Frekvencija (f) N=102	Postotak %
Metodika upoznavanja	73	71,6

okoline		
Integrirani predškolski kurikulum	5	4,9
Istraživačko-spoznajni kurikulum	1	1
Prostorno okruženje	2	2
Montessori pedagogija	1	1
Kontekst ustanove za RPOO	1	1
Upoznavanje početnih matematičkih pojmova	2	2
Pedagogija predškolske dobi	4	4
Metodika predškolskog odgoja	3	3
Ne sjećaju se naziva kolegija	1	1
Nisu imali takav kolegij	9	9

Tablica 5. kolegij u kojem su ispitanici slušali o uređenju sobe dnevnog boravka

Istraživanjem spomenutih mjesta studiranja odgojitelja, dolazi se do zaključka kako svaki ima barem jedan kolegij koji govori o uređenju sobe dnevnog boravka (barem tako piše u opisu kolegija):

Mjesto studiranja	Naziv kolegija
Zagreb	Uvod u metodiku upoznavanja okoline Metodika likovne kulture govori o estetskom uređenju sobe dnevnog boravka
Rijeka	Istraživačko-spoznajni kurikulum Integrirani predškolski kurikulum Sukonstrukcija kurikuluma u predškolskom odgoju i obrazovanju

Pula	Metodika okoline i početnih matematičkih pojmova u integriranom kurikulumu Predškolska pedagogija
Osijek	Integrirani predškolski kurikulum
Zadar	Predškolska pedagogija Metodika odgojno-obrazovnog rada
Slavonski Brod	Integrirani predškolski kurikulum
Split	Istraživanje odgojne prakse
Mostar	Koncepcije i pristupi u predškolskom odgoju Metodika predškolskog odgoja

Tablica 6. kolegiji koji u opisu predmeta navode kako osposobljavaju studente za uređenje sobe dnevnog boravka

Svaki fakultet sa smjerom ranog i predškolskog odgoja u ovim mjestima navodi stručno pedagošku praksu kao kolegij gdje se usavršava znanje o prostorno-materijalnom uređenju.

Kako bi se uvidjela razlika u stavovima, prvi prikaz rezultata su odgovori odgojitelja s obzirom na dob, a drugi prikaz rezultata s obzirom na stupanj obrazovanja.

Tvrđnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
Kvaliteta prostora je bitan čimbenik dječjeg učenja i razvoja.	20-30	52	4	5	4,87	0,34	0,61
	31-40	23	4	5	4,96	0,21	
	41-50	14	4	5	4,93	0,27	
	više od 51	13	4	5	4,85	0,38	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	4	5	4,92	0,27	0,39
	Diplomski studij	37	4	5	4,84	0,37	
	Srednja stručna sprema	2	5	5	5	0	

Tablica 7. rezultati za tvrdnju: Kvaliteta prostora je bitan čimbenik dječjeg učenja i razvoja

Pogledom na tablicu 7. utvrđuje se kako nema statistički značajne razlike kod stavova odgojitelja s obzirom na dob, kao ni s obzirom na obrazovanje. Zanimljivo je kako nitko nije dao manju ocjenu od 4 što znači da se svi u određenoj mjeri slažu s iskazanom tvrdnjom.

Tvrđnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
Važnija je raznolikost materijala od količine materijala.	20-30	52	3	5	4,58	0,69	0,45
	31-40	23	3	5	4,39	0,84	
	41-50	14	3	5	4,71	0,58	
	Više od 51	13	3	5	4,54	0,78	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	3	5	4,67	0,65	0,1
	Diplomski studij	37	3	5	4,35	0,82	
	Srednja stručna sprema	2	4	5	4,5	0,7	

Tablica 8. rezultati za tvrdnju: Važnija je raznolikost materijala od količine materijala

Rezultati tablice 8. kako svi u određenoj mjeri smatraju kako je važnija raznolikost materijala od njihove količine. Najniža srednja ocjena gledajući na dob odgojitelja je 4,39, a s obzirom na obrazovanje ispitanika, ta ocjena je 4,35. To bi značilo kako nema statističke značajne razlike u stavovima s obzirom na dob i obrazovanje odgojitelja.

Tvrdnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
Samostalno izrađen materijal bolji je od kupovnog materijala.	20-30	52	1	5	3,83	1,17	0,58
	31-40	23	2	5	3,57	0,84	
	41-50	14	1	5	3,43	1,34	
	Više od 51	13	2	5	3,54	0,88	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	1	5	3,65	1,02	0,56
	Diplomski studij	37	1	5	3,68	1,23	
Srednja stručna sprema	2	4	5	4,5	0,71		

Tablica 9. rezultati za tvrdnju: Samostalno izrađen materijal bolji je od kupovnog

Gledajući tablicu 9. uviđamo prve razlike u stavovima kada gledamo obrazovanje ispitanika. Neki odgojitelji s višom stručnom spremom ne smatraju kako je samostalno izrađen materijal bolji od kupovnog te su davali ocjenu 1 (u potpunosti se ne slažem). Dok je kod odgojitelja srednje stručne sprema najniža ocjena 4 što znači

da se u velikoj mjeri slažu s tvrdnjom. Gledamo li dob odgojitelja, ne nalazimo na veliku statističku razliku, u svim dobima ocjene su se kretale od 1 do 5.

Tvrdnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
Važnije je da materijali odgovaraju interesima djece nego razvojnim karakteristikama.	20-30	52	1	5	3,65	0,95	0,84
	31-40	23	3	5	3,52	0,67	
	41-50	14	3	5	3,71	0,73	
	Više od 51	13	2	5	3,77	0,93	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	1	5	3,67	0,86	0,78
	Diplomski studij	37	2	5	3,59	0,86	
	Srednja stručna sprema	2	4	4	4	0	

Tablica 10. rezultati za tvrdnju: Važnije je da materijali odgovaraju interesima djece nego razvojnim karakteristikama

Tablica 10. prikazuje zanimljive rezultate s obzirom na obrazovanje odgojitelja. Kod odgojitelja sa srednjom stručnom spremom najniža ocjena je 4, što znači da se svi slažu kako je važnije da materijali odgovaraju interesima djece nego razvojnim karakteristikama. Dok se odgojitelji sa završenim preddiplomskim i diplomskim

studijem ne slažu svi s tom tvrdnjom – najniže ocjene su 1 i 2, što znači da se u potpunosti ne slažu s tvrdnjom. S obzirom na dob ispitanika nema veće statističke razlike.

Tvrdnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
Centar početnog čitanja i pisanja dobro je smjestiti uz centar za glazbu.	20-30	52	1	5	2,27	1,4	0,23
	31-40	23	1	5	1,96	0,98	
	41-50	14	1	5	2,86	1,23	
	Više od 51	13	1	5	2,38	1,33	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	1	5	2,16	1,29	0,1
	Diplomski studij	37	1	5	2,43	1,26	
	Srednja stručna sprema	2	3	5	4	1,41	

Tablica 11. rezultati za tvrdnju: Centar početnog čitanja i pisanja dobro je smjestiti uz centar za glazbu

Gledajući tablicu 11. uočavamo kako su rezultati s obzirom na obrazovanje ispitanika vrlo slični, odnosno nema velike statističke razlike. Dok se s obzirom na stupanj obrazovanja razlikuju. Odgojitelji s višom stručnom spremom većinom daju vrlo niske ocjene, odnosno smatraju kako centar početnog čitanja i pisanja nije dobro smjestiti uz centar za glazbu. Odgojitelji sa srednjom stručnom spremom u prosjeku su davali 4, što bi značilo kako im ne smeta da su ta dva centra jedan do drugoga.

Tvrđnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
Odgojitelj je dužan osigurati primjerene materijale za svu djecu.	20-30	52	1	5	4,46	1,09	0,69
	31-40	23	2	5	4,26	1,09	
	41-50	14	1	5	4,14	1,35	
	Više od 51	13	1	5	4,15	1,14	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	1	5	4,44	1,04	0,41
	Diplomski studij	37	1	5	4,14	1,27	
	Srednja stručna sprema	2	4	5	4,5	0,71	

Tablica 12. rezultati za tvrdnju: Odgojitelj je dužan osigurati primjerene materijale za svu djecu

Ako gledamo dob odgojitelja najviša prosječna ocjena u svim dobima je iznad 4, što pokazuje kako većina smatra da je odgojitelj dužan osigurati primjerene materijale za svu djecu. No, s time se nisu svi slagali jer je najniža ocjena koju su davali 1 (u potpunosti se ne slažem). S druge strane, ako uspoređujemo rezultate s obzirom na obrazovanje ispitanika, odgojitelji sa srednjom stručnom spremom smatraju kako je to dužnost odgojitelja te kao prosječnu ocjenu daju 4,5. Kao najvišu ocjenu dali su 5, a najnižu 4 što se razlikuje od odgojitelja s višom stručnom spremom gdje je najniža ocjena 1. Što bi značilo da ima odgojitelja koji se u potpunosti s time na slažu (tablica 12).

Postavljena hipoteza 4. *Odgojitelji, neovisno o dobi i obrazovanju, smatraju kako su dužni osigurati primjeren materijal za svu djecu, nije potvrđena.* Najniža očekivana ocjena je 4, a ispitanici su u velikoj mjeri koristili niske ocjene 1 i 2.

Tvrdnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
U skupini treba imati materijale koji njeguju različite kulture.	20-30	52	2	5	4,52	0,8	0,49
	31-40	23	1	5	4,43	0,99	
	41-50	14	2	5	4,64	0,84	
	Više od 51	13	2	5	4,15	0,99	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	1	5	4,49	0,84	0,95
	Diplomski studij	37	2	5	4,43	0,96	
	Srednja stručna sprema	2	4	5	4,5	0,71	

Tablica 13. rezultati za tvrdnju: U skupini treba imati materijale koji njeguju različite kulture

Rezultati na tvrdnju *U skupini treba imati materijale koji njeguju različite kulture* ne daje velike statističke razlike s obzirom na dob i obrazovanje odgojitelja. Najniža prosječna ocjena s obzirom na dob ispitanika je 4,64, a s obzirom na obrazovanje 4,49.

Tvrđnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
Važno je primjenjivati računalo u radu s djecom.	20-30	52	1	5	3,6	1,24	0,9
	31-40	23	1	5	3,61	0,99	
	41-50	14	2	5	3,36	0,74	
	Više od 51	13	2	5	3,54	0,88	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	1	5	3,54	1,06	0,97
	Diplomski studij	37	1	5	3,59	1,14	
	Srednja stručna sprema	2	3	4	3,5	0,71	

Tablica 14. rezultati za tvrdnju: Važno je primjenjivati računalo u radu s djecom

Postavljena hipoteza broj 1: *Odgojitelji u dobi 41-50 i oni koji imaju više od 51 godinu, smatraju kako nije važno primjenjivati računalo u radu s djecom*; Nije potvrđena, gledajući rezultate iz tablice 14. Odgojitelji spomenute dobi kao najnižu ocjenu daju 2, dok odgojitelji u drugim dobnim skupinama (20-30 i 31-40) daju najnižu ocjenu – 1. Iako se u tome vidi razlika ipak nema veće statističke značajnosti. S obzirom na obrazovanje ispitanika također nema velike razlike, prosječne ocjene za sve stupnjeve obrazovanja su slične: 3,54, 3,59, 3,5 (tablica 14).

Tvrđnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
Nudim djeci igre vodom u unutrašnjem prostoru.	20-30	52	1	5	3,33	1,5	0,57
	31-40	23	1	5	3,21	1,41	
	41-50	14	1	5	3,57	1,45	
	Više od 51	13	2	5	3,85	0,9	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	1	5	3,38	1,34	0,83
	Diplomski studij	37	1	5	3,41	1,57	
	Srednja stručna sprema	2	4	4	4	0	

Tablica 15. rezultati za tvrdnju: Nudim djeci igre vodom u unutrašnjem prostoru

Rezultati u tablici 15. nam pokazuju kako nema statistički značajne razlike u rezultatima s obzirom na dob ispitanika. No, odgojitelji sa srednjom stručnom spremom označuju kako nude djeci igre vodom u unutrašnjem prostoru, te daju visoku ocjenu 4. Odgojitelji s višom stručnom spremom kao prosječnu ocjenu daju 3,38 i 3,41. Ali pri odgovaranju, koriste i ocjenu 1, što bi značilo da uopće ne nude djeci igre vodom u unutrašnjem prostoru.

Uvidom u navedene rezultate dolazi se do zaključka kako hipoteza 2. *Odgojitelji sa srednjom stručnom spremom ne nude djeci igre vodom u unutrašnjem prostoru*, nije potvrđena. Jer su dobiveni rezultati u potpunosti drugačiji nego od očekivanih.

Tvrdnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
Važno je u skupini imati prostor koji zadovoljava dječju potrebu za privatnošću.	20-30	52	3	5	4,83	0,47	0,13
	31-40	23	4	5	4,57	0,51	
	41-50	14	3	5	4,57	0,65	
	Više od 51	13	4	5	4,77	0,44	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	3	5	4,79	0,45	0,22
	Diplomski studij	37	3	5	4,62	0,59	
	Srednja stručna sprema	2	4	5	4,5	0,71	

Tablica 16. rezultati za tvrdnju: Važno je u skupini imati prostor koji zadovoljava dječju potrebu za privatnošću

Rezultati tvrdnje *Važno je u skupini imati prostor koji zadovoljava dječju potrebu za privatnošću* ne daju značajne statističke razlike. Prosječne ocjene su vrlo visoke i kada pogledamo dob ispitanika i obrazovanje (tablica 16).

Tvrđnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
Praćenje dječjih interesa omogućava odgojitelju prilagodbu prostora sobe.	20-30	52	4	5	4,9	0,3	0,11
	31-40	23	2	5	4,6	0,84	
	41-50	14	4	5	4,93	0,27	
	Više od 51	13	3	5	4,77	0,6	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	2	5	4,86	0,5	0,07
	Diplomski studij	37	1	5	4,81	0,46	
	Srednja stručna sprema	2	3	5	4	1,41	

Tablica 17. rezultati za tvrdnju: Praćenje dječjih interesa omogućava odgojitelju prilagodbu prostora sobe

Uvidom u tablicu 17. ne nailazimo na prevelike razlike. Odgojitelji i s obzirom na dob i stupanj obrazovanja smatraju kako je bitno pratiti dječje interese i tako prilagođavati sobu dnevnog boravka. Jedina vidljiva razlika je što su ocjene (kada proučavamo dob odgojitelja) veće, nego kada gledamo stupanj obrazovanja jer su odgojitelji sa završenim diplomskim studijem, kao najnižu ocjenu dali 1 (u potpunosti se ne slažem). Ovi podaci govore kako je hipoteza 3. *Odgojitelji, neovisno o dobi i obrazovanju, prate dječje interese kako bi prilagodili sobu dnevnog boravka, potvrđena.*

Tvrđnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
U sobi dnevnog boravka važno je osigurati prostor u kojem se okupljaju sva djeca.	20-30	52	1	5	4,42	1,09	0,72
	31-40	23	3	5	4,52	0,67	
	41-50	14	1	5	4,21	1,19	
	Više od 51	13	3	5	4,62	0,65	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	2	5	4,51	0,78	0,42
	Diplomski studij	37	1	5	4,3	1,24	
Srednja stručna sprema	2	5	5	5	0		

Tablica 18. rezultati za tvrdnju: U sobi dnevnog boravka važno je osigurati prostor u kojem se okupljaju sva djeca

Odgovori na navedenu tvrdnju su raznoliki kao što se može vidjeti iz tablice 18. To se odnosi na najniže ocjene koje su davali i kada pogledamo stupanj obrazovanja i dob. Najniža ocjena s obzirom na dob odgojitelja je 1 (u potpunosti se ne slažem). Dok su odgojitelji sa srednjom stručnom spremom, prostor u kojem se okupljaju sva djeca, označili kao izuzetno važan te dali ocjenu 5 (u potpunosti se slažem). Odgojitelji sa završenim preddiplomskim i diplomskim studijem dali su znatno niže ocjene 1 i 2.

Tvrdnja	Dob ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
Važno je djetetu osigurati udobnost u sobi dnevnog boravka.	20-30	52	4	5	4,69	0,63	0,11
	31-40	23	4	5	5	0	
	41-50	14	5	5	4,91	0,29	
	Više od 51	13	3	5	4,9	0,3	
	Obrazovanje ispitanika	N=102	Min	Max	M	SD	P (Sig.)
	Preddiplomski studij	63	4	5	4,94	0,25	0,19
	Diplomski studij	37	3	5	4,81	0,46	
	Srednja stručna sprema	2	5	5	5	0	

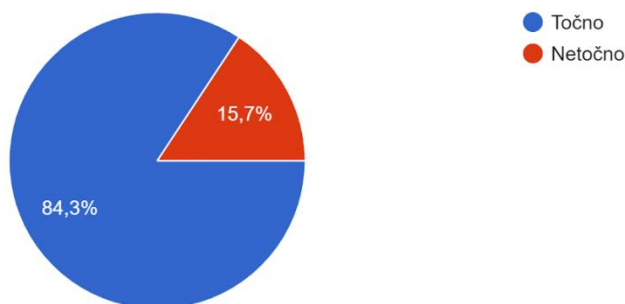
Tablica 19. rezultati za tvrdnju: Važno je djetetu osigurati udobnost u sobi dnevnog boravka

Prema tablici 19. odgojitelji dobne skupine više od 51, se niti slažu niti ne slažu s navedenom tvrdnjom. Dok se odgojitelji ostalih dobnih skupina, u određenoj mjeri slažu s tvrdnjom. Ako proučimo rezultate s obzirom na stupanj obrazovanja, uviđamo kako odgojitelji sa srednjom stručnom spremom udobnost djeteta ocjenjuju kao izuzetno važnu, ocjenom 5 (u potpunosti se slažem). Dok je najniža ocjena kod odgojitelja s preddiplomskim studije, 4, a s diplomskim studijem ocjena 3 (niti se slažem niti se ne slažem).

Sljedeći dio odnosi se na drugi dio istraživanja gdje su ispitanici procjenjivali izgled vlastitih soba dnevnog boravka.

Stvari, pa tako i vizualni prikazi trebaju biti u visini dječjih očiju jer se soba oprema i uređuje po potrebama djece. 84,3% ispitanika odgovorilo je kako su u njihovoj sobi slike i plakati u visini dječjih očiju, 15% ispitanika to ne čini, što je zabrinjavajući podatak jer djeca u toj prostoriji provode do 10 sati dnevno, a prostorija nije uređena razmišljajući o njima (grafički prikaz 17).

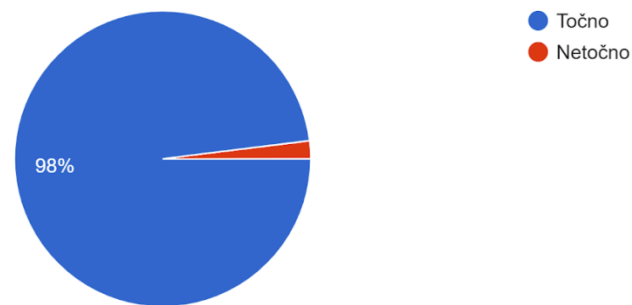
Slike i plakati na zidovima u visini su dječjih očiju.
102 odgovora

Grafički prikaz 17.

Skoro pa svi ispitanici (98%) tijekom godine mijenjaju prostorno-materijalni kontekst, 2% ga ne mijenja što možda ukazuje na specifični program rada gdje soba ostaje ista, samo se povremeno dodaju materijali u skladu s temama. To su vrlo zanimljivi rezultati s time da je čak 89,2% odgojitelja odgovorilo kako se slažu da je kvaliteta prostora bitan čimbenik dječjeg učenja i razvoja (grafički prikaz 18).

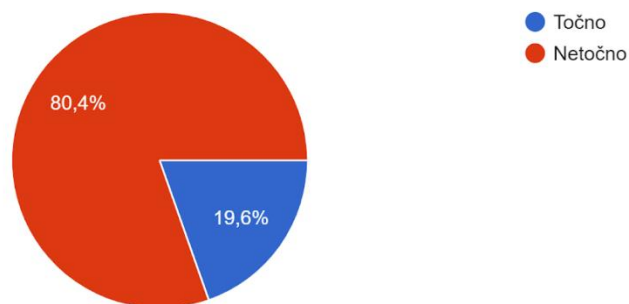
Tijekom godine mijenjam prostorno-materijalni kontekst.
102 odgovora

Grafički prikaz 18.

Kao što je već navedeno, arhitektonski uvjeti utječu na izgled sobe, pa tako 19,6% ispitanika nema slobodan prostor u sobi. Također zanimljivi rezultati jer 66,7% odgojitelja smatra kako je važno imati prostor u kojemu se okupljaju sva djeca (grafički prikaz 19). Što bi značilo da odgojitelji shvaćaju važnost slobodnog prostora, ali ga ne organiziraju u sobi dnevnog boravka u kojoj rade. Da su odgovori skupljeni drugačijim putem (uživo) mogli bi saznati zašto ne kreiraju slobodan prostor, ako ga navode kao važnog.

U sobi dnevnog boravka nema slobodnog prostora.
102 odgovora

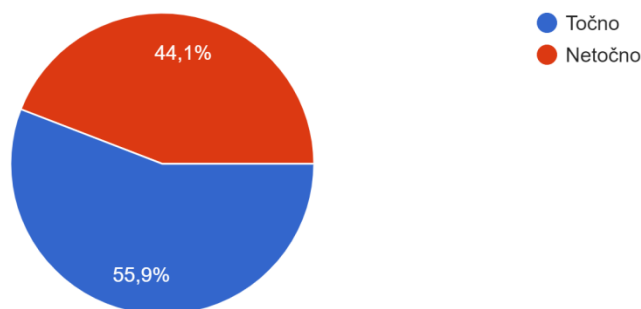
Grafički prikaz 19.

Što se tiče materijala u sobi te njihove tematske povezanosti, 44,1% ispitanika nema povezane materijale, dok većina (55,9%) pazi da su materijali tematski povezani (grafički prikaz 20). Opet dolazimo do situacije gdje nismo sigurni jesu li svi shvatili

pitanje. Pitanje je govorilo o tematskoj povezanosti materijala, a moguće da su neki shvatili kako se radi o logičnom smještanju materijala unutar centara aktivnosti.

Materijali u sobi tematski su povezani.

102 odgovora

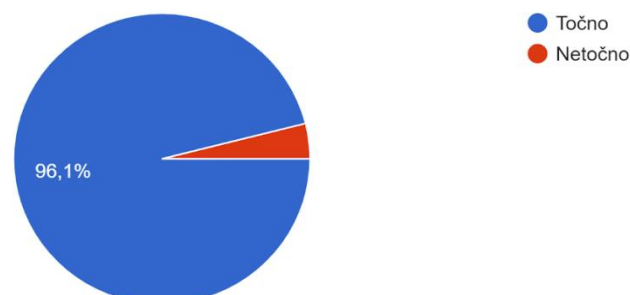

Grafički prikaz 20.

Grafički prikaz 21. nam prikazuje kako 3,9% odgojitelja nema pregledne sobe. Upitno je radi li se o arhitektonskim problemima, neadekvatnom prostoru zbog prenamjene sobe ili zbog neprimjerenog namještaja. Iz ovih podataka je to teško zaključiti, no lijepo je vidjeti kako 96% ispitanika smatra da imaju pregledne sobe. Isto bismo pitanje mogli tumačiti i potrebom odgojitelja da imaju kontrolu nad djecom tj. da ih nadgledaju u svemu što rade. Kontrola često govori o nedostatku povjerenja prema djeci a i o slici koju ti odgojitelji imaju o djetetu- videći ga kao malog, nesamostalnog i nesposobnog , dijete kojem je potrebno neprestano vođenje od strane odraslog.

Soba dnevnog boravka je pregledna.

102 odgovora

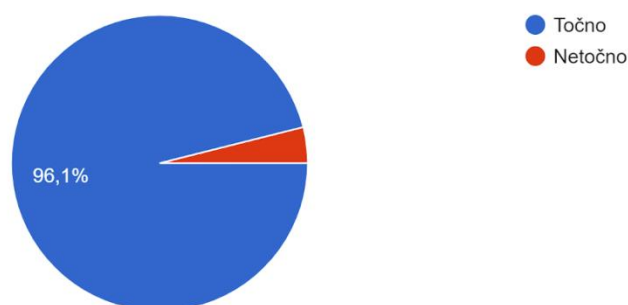

Grafički prikaz 21.

Velika većina ispitanika (96,1%) razvrstava poticaje i pripremljene materijale po centrima aktivnosti, a 3,9% ne razvrstava, razlog tomu može biti drugačija pedagoška koncepcija prema kojoj odgojitelji rade i uređuju prostoriju – npr. Waldorfska pedagogija ili mlađa jaslička skupina u kojoj se još takav način rada ne koristi (grafički prikaz 22).

Poticaji su razvrstani po centrima.

102 odgovora

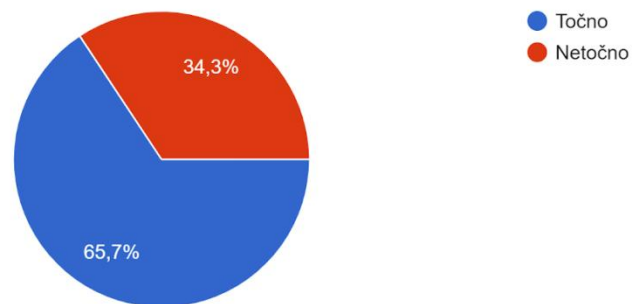

Grafički prikaz 22 .

Kada pričamo o materijalima važno je da su oni na djeci lako dostupnom mjestu te da imaju stalno mjesto kako bi ih djeca lako pronašla, a kasnije i pospremila. 75,5% ispitanika ima izmiješane materijale u spremnicima za igračke, a 24,5% pazi da sve ima svoje određeno mjesto. Poznato je da djeca uče na primjeru te rade stvari koje im se pokažu i objasne. Sortiranje igračaka pomaže u izgradnji matematičkih kompetencija kod djece, a to je područje koje djeci u školi ide jako loše. PISA istraživanje provedeno 2012. godine iznijelo je rezultate gdje je Hrvatska na 40. mjestu od 65, što se tiče matematičke pismenosti. Tim rezultatom saznajemo kako velik 29,9% učenika ne posjeduje osnovna znanja i vještine potrebne za izvršavanje zadataka iz matematičke pismenosti. Iz tog razloga bi se trebalo ustrajati na sortiranju materijala kako bi djeca usvojila osnove matematičke pismenosti koja će im trebati za daljnji život.

65,7% ispitanika nema računalo koje koriste djeca, dok 34,3% ima računalo koje je dostupno djeci. U prvom dijelu istraživanja 20,6% ispitanika se u potpunosti slaže da je važno primjenjivati računalo u radu s djecom. No, sve ovisi o uvjetima u dječjem vrtiću kao i o volji i mogućnosti odgojitelja da donese svoje prijenosno računalo (ako ga ima) kako bi se provodile aktivnosti s djecom. Zanimljivo je da tako puno odgojitelja nema računalo koje koriste djeca jer je u Nacionalnom kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje, digitalna kompetencija navedena kao jedna od 8 temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje. Iako je digitalna kompetencija prepoznata kao važna, mnogi vrtići nisu opremljeni za razvoj navedene kompetencije što znači kako se osnivači ne savjetuju Nacionalnim kurikulumom pri financiranju i opremanju vrtića. Postoji mogućnost da određeni vrtići imaju posebnu prostoriju u kojoj se nalazi računalo koje djeca mogu koristiti (grafički prikaz 23).

U sobi dnevnog boravka ne nalazi se računalo koje koriste djeca.
102 odgovora

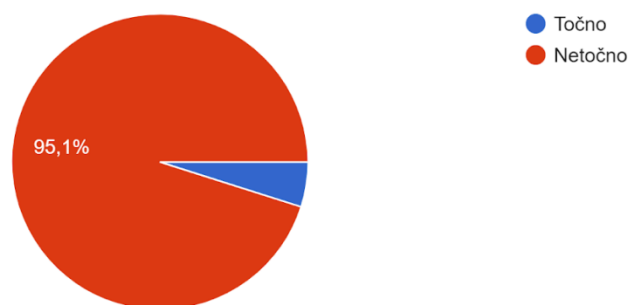

Grafički prikaz 23.

Uvidom u grafički prikaz 24. 95,1% odgojitelja ne dijeli igračke na one za djevojčice i za dječake dok 4,9% posebno priprema materijale za djevojčice a posebno za dječake. Moguće da se djeca igraju rodno stereotipnim igračkama, pa odgojitelji zato pripremaju takve materijale. Caldera, Huston i O'Brien (1989) navode kako roditelji potiču djecu na rodno stereotipne igračke tako što im samo takve igračke kupuju te svojim ponašanjem modeliraju koje su igračke prihvatljivije. Problem u ovome je što djeca odrastaju sa stavovima da se mogu igrati samo igračkama koje su za „curice“ ili za „dečke“. To može dovesti do toga da se curice srame igrati u centru za

građenje, a dječaci se ne žele igrati u kuhinji. Djecu treba poticati na proširenje interesa kako se kasnije ne bi odlučivali za rodno stereotipna zanimanja.

Posebno pripremam materijale za djevojčice a posebno za dječake.
102 odgovora

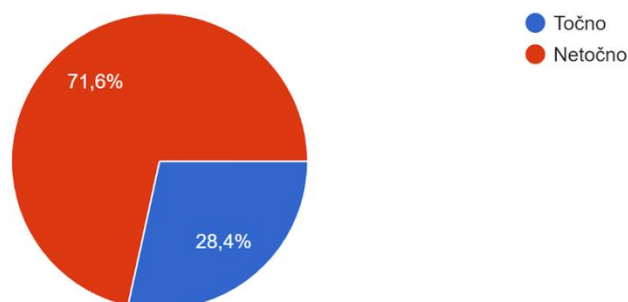

Grafički prikaz 24.

28,4% ispitanika uvijek ima otvorena vrata sobe dnevnog boravka što djeci može pomoći da prelaze u druge grupe i druže se s djecom različite dobi. dok 71,6% odgojitelja nema otvorena vrata, moguće zbog sigurnosti te preglednosti nad djecom. Još jedan mogući razlog za zatvorena vrata između skupina je i covid-19 situacija koja ne dopušta miješanje djece iz različitih skupina (grafički prikaz 25). Slunjski (2011) navodi kako je druženje djece različite kronološke dobi poželjno jer imaju različite kompetencije pa tako uče jedni od drugih. Mlađa djeca mogu oponašati stariju djecu dok starija djeca mogu preuzeti odgovornost u igrama s mlađom djecom. Na tome bi trebali težiti jer izoliranje djece te onemogućavanje međusobnih interakcija može imati posljedice u kasnijoj dobi.

Vrata sobe dnevnog boravka uvijek su otvorena.

102 odgovora

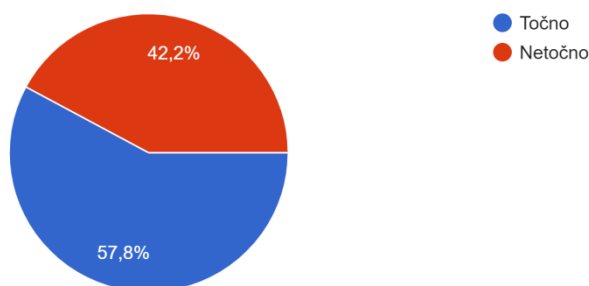

Grafički prikaz 25.

Što se tiče korištenja prirodnog svjetla 42,2% ispitanika ne koristi zastore tijekom dana dok ih 57,8% koristi i danju. Ponekad se zastori koriste zbog jakog sunca, ali to ovisi i o aktivnostima koje provodimo, djeca istražuju i igraju se svemira te uče o zvijezdama, djeca istražuju fenomen svjetlosti te je ponekad je potrebno koristiti zastore i zamračiti prostoriju (npr. napravili smo lutkarsku predstavu igre sa svjetlom i sjenom). Također se zastori koriste kada djeca idu na popodnevno spavanje, kako bi se prostorija zamračila te djeca mogla lakše zaspati (grafički prikaz 26).

Tijekom dana koristim zastore u sobi.

102 odgovora

Grafički prikaz 26.

6.6. Rasprava

Rezultati istraživanja, kojim se pokušao dobiti uvid u razlike u percepciji ispitanika o uređenju sobe dnevnog boravka u vrtiću, pokazuju kako se rezultati previše ne razlikuju ovisno o dobi i stupnju obrazovanja ispitanika.

Iz nekih rezultata vidljivo je različito shvaćanje ispitanika koji su se razlikovali po stupnju obrazovanja tj. oni sa srednjoškolskim su imali drugačiji pogled i manje znanja o nekim temama. Za pretpostaviti je kako je razlog tomu dodatno obrazovanje koje su ispitanici sa završenim fakultetskim obrazovanjem dobili tijekom teorijske i praktične nastavne na fakultetu. Pitanje o izradi igračaka i materijala ukazuje na različite prilike u vremenu kada su se odgojitelji obrazovali. Odgojitelji s višom stručnom spremom obrazovani su u vremenu u kojem na tržištu ima puno kvalitetnog kupovnog materijala, koji pomaže djeci u rastu i razvoju. Istovremeno je ekonomska situacija dopuštala da vrtić nabavlja neke od tih materijala. Odgojitelji sa srednjom stručnom spremom, prilikom svog obrazovanja nisu bili okruženi tolikim mogućnostima niti što se tiče njihove dostupnosti na tržištu, niti su vrtići posjedovali sredstva koja bi omogućavala njihovu nabavku, stoga su skloniji samostalnoj izradi materijala. Proučavanjem rezultata istraživanja utvrđeno je kako su odgojitelji podijeljenog mišljenja što se tiče uporabe računala, 33,3% posto odgojitelja smatra kako je to bitno, a isti postotak se s time niti slaže niti ne slaže. Jedan od mogućih razloga za tako malen postotak odgojitelja koji se s tvrdnjom slažu mogu biti rezultati drugog istraživanja. Naime, Peran i Raguž (2019) provele su istraživanje na uzorku od 80 odgojitelja te došli do rezultata kako 15% odgojitelja smatra da nemaju dovoljno znanja o medijima te kako kritički promatrati medije. Iz toga se da zaključiti kako odgojitelji ne koriste računalo jer smatraju kako nisu dovoljno kompetentni za taj način rada, što je vrlo izazovno za vrijeme u kojem živimo, u kojem tehnologija brzo napreduje te se djeca sve manja kreću koristiti tehnologijom. Hipoteza postavljena na samom početku istraživanja - *Odgojitelji u dobi 41-50 i oni koji imaju više od 51 godinu, smatraju kako nije važno primjenjivati računalo u radu s djecom* - nije potvrđena jer od 13 ispitanika navedene dobi (41-50 i više od 51), samo 1 ispitanik smatra kako nije važno primjenjivati računalo u radu s djecom. Podatak koji je također indikativan je što 21 ispitanik smatra kako je dobro smjestiti centar početnog čitanja i pisanja i centar glazbe jedan uz drugi. Istovremeno,

zabrinjavajuće je što drugi ispitanici zauzimaju neutralne stavove jer se radi o iskazima onih koji pripremaju okruženje za boravak djece. To ostavlja prostor kako dio odgojitelja – njih 44 nema dovoljno znanja i razumijevanja za uređenje sobe dnevnog boravka na primjeren način. Povežemo li odgovore na tvrdnju: *Kvaliteta prostora je bitan čimbenik dječjeg učenja i razvoja* gdje se čak 89,2% odgojitelja slaže s time. Zaključujemo kako odgojitelji shvaćaju da soba dnevnog boravka mora biti poticajna i stimulativna, što se protivi rezultatima iz prethodnog pitanja o smještanju centara. Hipoteza *odgojitelji, neovisno o dobi i obrazovanju, smatraju kako su dužni osigurati primjeren materijal za svu djecu*, nije potvrđena. Najmanja očekivana ocjena je 4, a odgojitelji su u velikoj mjeri koristili 1 i 2 što znači da se u potpunosti ne slažu s time. Moguć razlog toga je sve veći broj upisa djece s teškoćama u razvoju i/ili darovite djece, kojoj je ponekad potreban drugačiji materijal. Moguć je i razlog i veći broj djece u skupini, pa odgojitelji teško nađu vremena za izradu ili im vrtić nije u mogućnosti osigurati kupnju odgovarajućeg materijala za svu djecu. No, nepotvrđivanje postavljene hipoteze ukazuje na mogućnost drugačijeg shvaćanja pitanja jer je teško za povjerovati kako ne bi svoj djeci priuštiti kvaliteta i primjeren materijal. Što se materijala tiče, zanimljiva je razlika u rezultatima vezanim uz interes i razvojne karakteristike djece. Odgojitelji sa srednjom stručnom spremom slažu se kako materijali trebaju pratiti dječje interese. Odgojitelji s fakultetskim obrazovanjem se ne slažu s time za što bi moguće tumačenje moglo biti kako su oni tijekom svoje dodatne edukacije više bili usmjeravani na praćenje razvojnog statusa djece u smislu osiguravanja njihovog napredovanja nego na praćenje interesa. Oni tri ili pet godina uče o razvojnim karakteristikama te koji materijali su najbolji u određenom periodu te zato smatraju da je važno pratiti razvojne karakteristike pri ponudi materijala. Odgojitelji sa srednjom stručnom spremom nisu se toliko susretali s time u svome obrazovanju, pa ni ne smatraju to toliko važnim kao interes djece. S druge strane, odgojitelji sa srednjom stručnom spremom smjestili bi centar početnog čitanja i pisanja uz centar glazbe, što opet govori kako nisu imali kolegij, odnosno predmet u kojem su slušali o prostornom uređenju sobe, dok su odgojitelji s višom stručnom spremom, zahvaljujući takvim kolegijima, shvatili kako ta dva centra treba odvojiti radi buke koja bi dolazila iz centra za glazbu i bila ometajući faktor djeci u centru početnog čitanja i pisanja.

Hipoteza *odgojitelji sa srednjom stručnom spremom ne nude djeci igre vodom u unutrašnjem prostoru*, nije potvrđena. Suprotno očekivanom, odgojitelji sa srednjoškolskim obrazovanjem, a što je u skladu s pitanjem o praćenju dječjih interesa, prepoznaju važnost igara s vodom u unutrašnjem okruženju te ih omogućavaju djeci. Zbog načina prikupljanja odgovora (online) ne znamo razloge zašto općenito svi odgojitelji u većoj mjeri ne nude takve igre u unutarnjem prostoru. Ovim istraživanjem potvrđena je još jedna hipoteza: *odgojitelji, neovisno o dobi i obrazovanju, prate dječje interese kako bi prilagodili sobu dnevnog boravka*. Većina odgojitelja shvaća važnost praćenja interesa djece i dokumentiranje kao proces koji će im poslužiti za daljnji rad. 1% ispitanika uređuje sobu po nekim drugim kriterijima, a ne po interesu djece za što možemo pretpostaviti kako se pridržavaju smjernica programa u kojem rade, a koje su specifične vezano uz uređenje prostora. Još neki zaključci koje bi trebalo detaljnije raspraviti su nepovezanost određenih odgovora. Na primjer, 20 ispitanika je odgovorilo kako nemaju slobodan prostor u sobi dnevnog boravka, ali istovremeno se isti ispitanici slažu da je važno imati prostor gdje se okupljaju sva djeca. Samo 1 ispitanik je označio kako taj prostor nije bitan te u zadnjem dijelu istraživanja označuje da takav prostor niti nema u sobi dnevnog boravka gdje radi. Prostor gdje se svi možemo okupiti jer važan za niz aktivnosti (jutarnji krug, razgovor, dramatizacija slikovnice ili priče, zajedničke glazbene aktivnosti, osvrti na aktivnosti, proslave, tjelovježba i sl.). Taj prostor može poslužiti i kada radimo aktivnost s malim grupama.

Uvidom u sve odgovore zaključuje se kako je važno sobu urediti iz dječje perspektive kako bi djeci osigurali udobnost, poticajnost i sigurnost kako bi odrastali sretni i zadovoljni.

Zaključak

Iz ovog je istraživanja vidljiva važna uloga okruženja i poticaja koji se u njemu nude. Prostor u kojem djeca borave treba im osiguravati slobodu, poticaj i mogućnosti za njihov holistički razvoj. U praksi se odgojitelji često susreću s arhitektonskim i prostornim ograničenjima koja svojim znanjima i vještinama trebaju pokušati nadići. Iz provedenog je istraživanja vidljivo kako odgojiteljska znanja ne znače nužno i primjenu istih u praksi što otvara mogućnost za daljnja istraživanja te teme kako bi se uvidjeli razlozi za isto. Uloga i odgovornost odgojitelja u osiguravanju okruženja za primjeren razvoj djece velika je. Odgojitelji trebaju biti spremni tražiti načine koji će, usprkos neadekvatnim uvjetima u praksi, osigurati svoj djeci primjeren razvoj. Pri uređenju prostora važno je da promišljaju o individualnim potrebama sve djece u skupini kako bi bile zadovoljene sve njihove specifične potrebe. Istraživanjem Nacionalnog kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje vidljiv je nesklad između smjernica ključnih dokumenata i njihove provedbe u praksi. Digitalna kompetencija je zapostavljena u mnogim vrtićima, a propisana je kao jedna od važnijih kompetencija. Vanjski je prostor izuzetno bitan za cjelovit razvoj djece, a često, u praksi, izmiče planiranju, čime je smanjena mogućnost njegovog odgojno obrazovnog utjecaja. Okruženje ne obuhvaća samo sobu dnevnog boravka i vanjski prostor vrtića već i ostale prostore vrtića kao i prostore mogućih šetnji, izleta pa u smislu toga treba ići i odgojiteljsko planiranje i osiguravanje dječjih doživljaja i iskustava.

Djeca zaslužuju samo najbolje, a to uključuje i stimulativnu okolinu bogatu materijalima koji pozivaju djecu na igru, komunikaciju te aktivno sudjelovanje u svemu što se događa u dječjem okruženju. Iz rezultata dobivenih istraživanjem možemo zaključiti kako većina odgojitelja prati dječje interese i na temelju toga organizira prostorno okruženje, ali su ponekad ograničeni arhitektonskim rasporedom te uređuju sobu dnevnog boravka prema dječjim interesima, ali u onoj mjeri koliko im arhitektonski plan vrtića dopusti. Važnost ove teme kao i neki od dobivenih rezultata upućuju na potrebe dodatnog istraživanja istog. Također, trebalo bi utvrditi i u kojoj je mjeri trenutna situacija vezana uz pandemiju COVID-19 utjecala na prikupljene rezultate vezane uz uređenje okruženja i ponudu materijala djeci.

Literatura

Bezić, Ž. (1999). Waldorfska pedagogija. *Crkva u svijetu*, 34 (4), 437-449. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/50823>. Pristupljeno 12. kolovoza 2021.

Braš Roth, M. (2013). *Rezultati OECD-ova istraživanja PISA 2012 provedenog u Republici Hrvatskoj*. NCVVO. Preuzeto s <https://www.ncvvo.hr/medunarodna-istrazivanja/pisa/>. Pristupljeno 01. rujna 2021.

Caldera, Y.M., Huston, A.C., & O'Brien, M. (1989). *Social interactions and play patterns of parents and toddlers with feminine, masculine, and neutral toys*. *Child Development*, 60, 70–76. Pristupljeno 23. kolovoza 2021.

Cols, C. Izvan vrtića: Svijet prepunih mogućnosti. *Djeca u Europi*, 2 (4)(201). 6-7. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/123513>. Pristupljeno 02. kolovoza 2021.

Daniels, E. R., Stafford, K. (2003). *Kurikulum za inkluziju – razvojno primjereni program za rad s djecom s posebnim potrebama*. Pučko otvoreno učilište Korak po korak.

Dobrotić, I., Matković, T., Menger, V. (2018) *Analiza pristupačnosti, kvalitete, kapaciteta i financiranja sustavan ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj*. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

Došen Dobud, A. (2018). *Djeca otkrivaju tajne svijeta; Priručnik za odgojitelje u dječjim vrtićima*. Alinea.

Hansen, K., Kaufmann, R., Burke Walsh, K. (2006). *Kurikulum za vrtiće – razvojno primjereni program za djecu od 3 do 6 godina*. Pučko otvoreno učilište Korak po korak.

Lemajić, A., Stojanac, M. i Vukašinović, A. (2019). Pretpostavke i poticanja autonomije djelovanja i mišljenja djece .*Didaskalos: časopis Udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek*, 3 (3.), 165-176. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/234854>. Pristupljeno 05. kolovoza 2021.

Malašić, A. (2015). Dijete, odgojitelj, arhitekt – partnersko sukonstruiranje prostorno-materijalnoga okruženja dječjega vrtića. *Život i škola*, LXI (1/2015), str. 123-132. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/152316>. Pristupljeno 05. kolovoza 2021.

Malnar, A., Punčikar, S., Štefanec, A. i Vujičić, L. (2012). Poticajno okruženje: izazov za suradnju i istraživanje djece i odraslih. *Dijete, vrtić, obitelj*, 18 (70), 4-7. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/123762>. Pristupljeno 27. srpnja 2021.

Martinović, N. (2015). Prirodno okruženje vrtića kao poticaj za razvoj. *Dijete, vrtić, obitelj*, 21 (79), 35-36. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/172752>. Pristupljeno 02. kolovoza 2021.

Miljak, A. (2000). Zašto su okruženje i ozračje važni u dječjem vrtiću?. *Dijete, vrtić, obitelj*, 6 (22), 4-8. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/182103>. Pristupljeno 27. srpnja 2021.

Mlinarević, V. (2004). Vrtićno okruženje usmjereno na dijete. *Život i škola* br. 11 (1/2004), 112-119

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta: *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (NN, br. 05/2015). Preuzeto 03. kolovoza 2021. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje NN 05-2015.pdf (gov.hr)

Peran, S. i Raguž, A. (2019). Odnos i značenje medijskog odgoja u dječjim vrtićima: pravila i medijski izazovi. *Communication Management Review*, 04 (01), 216-231. Preuzeto s: <https://doi.org/10.22522/cmr20190148>. Pristupljeno 10. rujna 2021.

Petrović-Sočo, B. (2007). *Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje – holistički pristup*. Mali profesor.

Philipps, S. (1999). *Montessori priprema za život-odgoj odgovornosti i neovisnosti*. Naklada Slap.

Rigatti, Z. (2000). Reggio pedagogija - učenje života na krilima mašte. *Dijete, vrtić, obitelj*, 6 (21), 9-13. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/182122>. Pristupljeno 12. kolovoza 2021.

Slunjski, E. (2008). *Dječji Vrtić zajednica koja uči (mjesto dijaloga i zajedničkog učenja)*. Spektar Media.

Slunjski, E. (2011). Razvoj autonomije djeteta u procesu odgoja i obrazovanja u vrtiću. *Pedagoški istraživanja*, 8 (2), 217-228. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/116666>. Pristupljeno 01.rujna 2021.

Stokes Szanton, E. (2005). *Kurikulum za jaslice – razvojno primjereni program za djecu od 0 do 3 godine*. Pučko otvoreno učilište Korak po korak.

Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi NN 10/1997. Preuzeto 15. rujna 2021. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_01_10_152.html

Prilozi

Prilog 1.

Anketa *Stavovi odgojitelja o važnosti raznolikog okruženja*

Poštovane kolegice i kolege,

studentica sam 5. godine Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, Rani i predškolski odgoj i obrazovanje te provodim istraživanje u svrhu izrade diplomskog rada.

Istraživanje provodim pod mentorstvom Ivane Golik Homolak, mag.praes.educ.pred. Pred Vama se nalazi upitnik za odgojitelje koji je u potpunosti anonim, a prikupljeni podaci koristit će se isključivo u istraživačke svrhe, odnosno u svrhu izrade diplomskog rada.

Za sva moguća pitanja i nejasnoće možete se javiti na mail matilda.marić@gmail.com

Zahvaljujem na suradnji!

Matilda Marić

Prvi dio istraživanja

1. Dob:
 - 20-30
 - 31-40
 - 41-50
 - Više od 51

2. Završen studij:
 - Srednja škola pedagoškog/medicinskog ili drugog usmjerenja
 - Preddiplomski studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja
 - Diplomski studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

3. Mjesto gdje ste završili studij: _____
4. Radni staž u odgojno-obrazovnim institucijama:
- Manje od 10 godina
 - 11-20
 - 21-30
 - Više od 31
5. Ako ste u okviru nekog kolegija slušali o uređenju sobe dnevnog boravka, napišite naziv:
- _____

Drugi dio istraživanja

Molimo Vas da navedete u kojoj mjeri se slažete ili ne slažete s dolje navedenim tvrdnjama tako što ćete staviti oznaku u odgovarajuće polje na skali od 1 do 5. Broj jedan (1) znači da se uopće ne slažete s tvrdnjom, a broj pet (5) znači da se u potpunosti slažete s tvrdnjom.

1. Kvaliteta prostora je bitan čimbenik dječjeg učenja i razvoja.
- Uopće se ne slažem ○ ○ ○ ○ ○ U potpunosti se slažem
2. Važnija je raznolikost materijala od količine materijala.
- Uopće se ne slažem ○ ○ ○ ○ ○ U potpunosti se slažem
3. Samostalno izrađen materijal bolji je od kupovnog materijala.
- Uopće se ne slažem ○ ○ ○ ○ ○ U potpunosti se slažem
4. Važnije je da materijali odgovaraju interesima djece nego razvojnim karakteristikama.
- Uopće se ne slažem ○ ○ ○ ○ ○ U potpunosti se slažem
5. Centar početnog čitanja i pisanja dobro je smjestiti uz centar za glazbu.
- Uopće se ne slažem ○ ○ ○ ○ ○ U potpunosti se slažem

6. Odgojitelj je dužan osigurati primjerene materijale za svu djecu.

Uopće se ne slažem U potpunosti se slažem

7. U skupini treba imati materijale koji njeguju različite kulture.

Uopće se ne slažem U potpunosti se slažem

8. Važno je primjenjivati računalo u radu s djecom.

Uopće se ne slažem U potpunosti se slažem

9. Nudim djeci igre vodom u unutrašnjem prostoru.

Uopće se ne slažem U potpunosti se slažem

10. Važno je u skupini imati prostor koji zadovoljava dječju potrebu za privatnošću.

Uopće se ne slažem U potpunosti se slažem

11. Praćenje dječjih interesa omogućava odgojitelju prilagodbu prostora sobe.

Uopće se ne slažem U potpunosti se slažem

12. U sobi dnevnog boravka važno je osigurati prostor u kojem se okupljaju sva djeca.

Uopće se ne slažem U potpunosti se slažem

13. Važno je djetetu osigurati udobnost u sobi dnevnog boravka.

Uopće se ne slažem U potpunosti se slažem

Treći dio istraživanja

Procijenite vlastitu sobu dnevnog boravka (označite sa TOČNO ako se tvrdnja odnosi na Vašu sobu dnevnog boravka, NETOČNO ako se ne odnosi).

1. Slike i plakati na zidovima u visini su dječjih očiju.
 - Točno
 - Netočno
2. Tijekom godine mijenjam prostorno-materijalni kontekst.
 - Točno
 - Netočno
3. U sobi dnevnog boravka nema slobodnog prostora.
 - Točno
 - Netočno
4. Materijali u sobi tematski su povezani.
 - Točno
 - Netočno
5. Soba dnevnog boravka je pregledna.
 - Točno
 - Netočno
6. Poticaji su razvrstani po centrima.
 - Točno
 - Netočno
7. Materijali su izmiješani u spremnicima za igračke.
 - Točno
 - Netočno
8. U sobi dnevnog boravka ne nalazi se računalo koje koriste djeca.
 - Točno
 - Netočno
9. Posebno pripremam materijale za djevojčice a posebno za dječake.
 - Točno
 - Netočno
10. Vrata sobe dnevnog boravka uvijek su otvorena.
 - Točno
 - Netočno
11. Tijekom dana koristim zastore u sobi.
 - Točno
 - Netočno

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

Matilda Marić